

به نام خدا

نام های محلی اوجا:

این درخت در نور، کجور، کلارستان، مازندران و گرگان به اوجا، در حوالی خرم آباد به اوجه، در هرسین لرستان به وج Vadj و وجه، در رودسر، لاهیجان و دیلمان به لی له، در سخت سر و تنکابن به لو، در اطراف رشت به گل پرداز، در اطراف رشت و طولش به سمد و سمت، در کرج، تهران، آستارا و همدان به قره آجاج و قره غاج و در شیرین سو به وزم موسوم است.

تاریخچه اوجا

اوجا از زمان های گذشته مورد شناسایی مردم دوران های قبل بوده است. تئوفر است در قرن چهارم قبل از میلاد مسیح این درخت را می شناخته و برای آن ۲ نوع، یکی صحرائی، و دیگری کوهستانی قائل بوده است ولی گال های (Galles) روی درخت را، میوه آن تصور می نموده است. پلین (Pline)، در قرن اول میلادی برای آن ۴ گونه که یکی از آن ها را، گولواز (Gauloise) می نامید، ذکر کرده بود.

مقارن همین دوران، دیوسکورید برای برگ و پوست درخت، اثر قابض اعلام داشته، خیسانده پوست درخت را جهت رفع ترشحات سینه و بلغم و ضماد برگ های له شده درخت را در درمان جذام و التیام زخم های عادی، موثر می دانسته است. ضمنا جوشانده برگ و به کار بردن برگ و پوست جوان شاخه ها را برای درمان شکستگی ها و پماد شیره گال ها را جهت ایجاد درخشندگی در پوست صورت، توصیه کرده بود.

برگ های جوان این درخت به طوری که پلین اظهار داشته، در آن زمان به عنوان سبزی خوردن مصرف می شده است. در قرون وسطی، یعنی در قرن ۱۲، St. Hildegarde برای این درخت اختصاصات درمانی مختلف قائل بوده مانند آن که برگ آن را برای رفع لکنت زبان و بی حوصلگی و چوب آن را جهت درمان نقرس، موثر می دانسته است.

در زمان های بعد مصارف درمانی عدیده برای آن پیدا شد چنان که در زمان Matthiole (سال ۱۵۵۴ میلادی)، شیره گال های درخت برای رفع فتق اطفال به کار می رفته و از آن، جهت درمان و التیام سریع زخم ها، استفاده به عمل می آمده است. جوشانده پوست درخت مخصوصا پوست ریشه آن را، به صورت ضماد گرم، جهت رفع سختی مفاصل و هم چنین رفع انقباضات تشنجی ماهیچه ها، بر روی عضو اثر می داده اند. از جوشاندن ریشه درخت نیز نوعی ماده روغنی به دست می آمده که طبق عقیده ماتیول، استعمال آن موجب رویدن موی سر می شده است.

له شده پوست درخت جهت رفع دردهای نقرسی به کار می رفته، ضمنا از برگ درخت جهت درمان سرفه های خلط دار و چرکین، استفاده به عمل می آمده است. در سال های بعد، تدریجا استفاده از این درخت متروک گردید تا آن که مجددا در سال ۱۸۷۳ میلادی مورد توجه قرار گرفت زیرا در این سال یکی از اطبا به نام Lysons و در سال ۱۸۰۰ اطبای دیگر به نام های Swediaur ، Lettsom و غیره، با توجه به آثار دیوسکورید و بررسی نتایج مداوای خود، چنین اعلام داشتند که با فراورده های این گیاه می توان نتایج مفید در رفع عوارض جلدی مشابه جذام به دست آورد و حتی اظهار داشتند که در یکی از موارد، بیماری را که مبتلا به عارضه جلدی مشابه بود و پیشرفت بیماری، این عارضه را در تمام سطح بدن انتشار داده و منظره ای کریه به وجود آورده بود، با به کار بردن فراورده های این گیاه شفا دادند، در حالی که هیچ دارویی در این بیمار اثر شفابخش نداشته است. نتیجه آن شد که از این تاریخ به بعد استفاده از فراورده های این گیاه بیشتر مورد توجه و بررسی های علمی قرار گیرد.

در آغاز قرن ۱۹، از اعضای این گیاه شربتی در فرانسه تهیه می شد که مصرف آن جنبه تفننی داشته است. در سال ۱۸۰۲ میلادی دانشمندی به نام Banan اعلام داشت که در طی مدت ۲۰ سال، نه تنها توانست امراض جلدی دیر

علاج نظیر سودا و هم چنین اولسره‌های کهنه و چرکین را معالجه نماید، بلکه موفق شد با فراورده های این گیاه، رماتیسم مزمن، خنازیر و غیره را نیز مداوا کند و حتی ترشحات مهبل را با این فراورده ها از بین ببرد. اطبای مختلف دیگر مانند Struve و Haller، برای اعضای مفید این درخت، اثر مدر و ضد تشنج قائل بودند. طبق نظر Dr. H. Leclere، در طب عوام با به کار بردن تیزان و پماد پوست اوجا، نتایج درخشان در رفع بیماری های جلدی به دست آمده است.

سایر خواص درمانی اوجا:

- به کار بردن جوشانده برگ درخت و یا پماد حاصل از آن اگر هر دو، برای معالجه بیماری های پوستی به کار رود، اثر قاطع حتی در رفع انواع دیر علاج این بیماری ها ظاهر می کند.
- در چین از برگ های نارون برای معالجه سنگ مثانه استفاده می کنند.
- برگ نارون مدر و معرق، ضد سم و ضد سنگ کلیه است.
- مالیدن عصاره برگ آن برای افزایش دید چشم و ریختن قطره عصاره آن در گوش برای نرم کردن و کاهش ورم آن مفید است.
- برگ تازه ای آن اگر جویده شود مقوی دندان و سفت کننده لثه است.
- ضماد پوست داخلی آن و هم چنین ریختن جوشانده ی پوست و برگ آن روی زخم ها اثر التیام بخش دارد و در موارد ترمیم تسریع شکستگی استخوان ها مفید است.
- جوشانده پوست داخلی نارون مخلوط با سرکه برای رفع ناراحتی های پوست نظیر جرب تر نافع است و در مورد جذام نیز مفید است و در موارد ناراحتی های جلدی پوست ریشه آن نیز مفید است.
- تخم آن برای جلای پوست و رفع سرفه مزمن مجرب است .
- برگ نارون را معمولا مانند اسفناج می پزند و پخته آن را می خورند که ضد سم و ضد سنگ کلیه است. از جوشانده ی ۲۰ گرم برگ خشک در ۱۰۰۰ گرم آب برای رفع ناراحتی های صفاوی می خورند.
- روغن نارون موثر برای برطرف شدن تبخال، جوش و کورک
- جهت ورم پستان از روغن پوست درخت نارون استفاده می شود .

- برای ناراحتی های مجاری ادرار و تناسلی از جوشانده‌ی پوست درخت نارون استفاده شود. - جهت جلای چشم و رفع سفیدی آن از سرمه گل برگ و صمغ این درخت استفاده شود .
- برای اخراج زالوی چسبیده در گلو از جوشانده‌ی پوست درخت نارون غرغره شود.
- جهت تسکین درد گوش، برگ و ریشه ی درخت نارون را در روغن بجوشانید و چند قطره از آن را در گوش بچکانید. برای این که اثر بیشتری داشته باشد همراه پوست انار جوشانده شود.
- برای جلوگیری از خونریزی معده از میوه‌ی نارون و پوست آن خورده شود. جهت تسکین درد مفاصل برگ درخت نارون را پخته به صورت ضماد بگذارید.
- برای جلوگیری از عفونت زخم ها گرد برگ نارون را بر روی زخم ها بپاشید و یا از خاکستر چوب آن استفاده شود.
- جهت از بین بردن زگیل خاکستر برگ و چوب درخت نارون را با سرکه مخلوط به صورت ضماد گذاشته شود.
- جهت تقویت مو ریشه‌ی درخت نارون را با خضاب مخلوط کرده مانند حنا استفاده شود.
- جهت درمان بواسیر برگ تازه‌ی نارون را کوبیده به صورت مرهم بگذارید. برای درمان ناراحتی‌های پوستی و قارچ‌ها ۵۰ گرم برگ نارون را در یک لیتر آب بجوشانید و محل را با آن شست شو دهید.
- نوشیدن جوشانده‌ی پوست نارون باعث تقویت معده می شود.

صور دارویی اوجا

جوشانده ۵۰ تا ۱۰۰ گرم پوست درخت در یک لیتر آب، به طوری که بر اثر این عمل و تحت اثر گرمای ملایم، حجم محلول به نصف تقلیل یابد، به مقدار یک فنجان در هر روز قبل از هر غذا (طعم این جوشانده را باید با افزودن قند و یا ۵۰ گرم عسل، شیرین کرد).

پماد حاصل از ۵۰ گرم پوست درخت (برای این کار پس از وارد کردن پوست در ۱۵۰ گرم روغن خوراکی و ۵۰ گرم موم، آن ها را در بن ماری به مدت نیم ساعت و در ۲ یا ۳ مرتبه متوالی، تحت اثر گرمای زیاد قرار می دهند و سپس به حالت گرم از یک پارچه نازک به منظور صاف کردن، می گذرانند. این پمادها را باید به حالت سرد بر روی عضو اثر داد) - جوشانده ۵۰ گرم پوست در یک لیتر آب جهت شست شوی عضو و یا تهیه ضماد گرم و غیره. در سبیری از برگ های تازه این درخت، به جای چای، دم کرده تهیه می کنند.

جهت در رفتگی، رگ به رگ شدگی پا، همچنین ترمیم شکستگی استخوان پوست و برگ درخت نارون را به مقدار ۵۰ گرم در یک لیتر آب بجوشانید و به صورت ضماد بگذارید. برای بیماری جرب و جذام پوست داخلی نارون را بجوشانید و با سرکه مخلوط کنید و محل موردنظر را شست شو دهید. جهت ناراحتی‌های جلدی یا پوسته پوسته شدن جلدی غانغرایایی ۱۰۰ گرم پوست خشک نارون را در ۳۰۰ گرم آب آن قدر بجوشانید تا آب آن نصف شود سپس روزی ۳ فنجان میل کنید.

جهت شوره سر خاکستر پوست درخت نارون را با عرق مورد مخلوط کنید و در حمام سر را با آن ماساژ دهید. جهت درمان جوش صورت ۵۰ گرم پوست خشک نارون را در یک لیتر آب بریزید، سپس آن را حرارت دهید تا ۵ دقیقه بجوشد بعد از آن ۱۵ دقیقه دم کنید و روزی ۳ فنجان بنوشید.

برای درمان زخم‌های سوداوی و اگزما ۵۰ گرم پوست خشک نارون را در ۵۰۰ سی سی آب بجوشانید، سپس صاف کنید و با ۲۰۰ گرم روغن بادام شیرین و ۵۰ گرم موم زنبور عسل مخلوط می‌کنیم و ظرف را به صورت غیر مستقیم حرارت دهید و بگذارید سرد شود، سپس به محل مورد نظر بمالید.

برای جلوگیری از ترشحات سفید در خانم ها ۵۰ گرم پوست خشک شده درخت نارون را در یک لیتر آب ۲ ساعت خیس کرده ۵ دقیقه بجوشانید، سپس صاف کنید و روزی ۳ فنجان بنوشید.

عوارض جانبی، موارد احتیاط و منع مصرف اوجا

از آن جا که استفاده از تخم درخت نارون سوزاننده خون و مولد سودا است از این نظر باید با شکر خورده شود.

نحوه کاشت و تکثیر درخت اوجا

تکثیر این درخت به دو روش صورت می گیرد:

۱- کاشت قلمه ۲- کاشت بذر.

۱- کاشت قلمه:

در این روش ساقه‌ی قلمه باید سبز باشد؛ یعنی قلمه‌ای که حاصل از رشد گیاه در سال جاری و نیز انعطاف پذیر باشد. قلمه‌ی تهیه شده باید در حدود اردیبهشت ماه و به طول ۱۲ تا ۱۵ سانتی متر باشد. یک سوم تا یک دوم برگ‌های قسمت پایین قلمه باید جدا شوند. قبل از کاشت قلمه‌ها ابتدا باید مخلوط خاک پیت موس را به خوبی خیس کنید و اجازه دهید تا آب اضافی آن خارج شود و سپس قلمه‌ها را تا حدود یک سوم الی یک دوم ارتفاعش را در مخلوط خاک فرو کنید و سپس آب دهید.

برای ریشه‌زایی بیشتر قلمه‌ها بهتر است که روی گلدان و یا محل کاشت قلمه‌ها را با پلاستیک ببوشانیم. هم چنین قلمه‌ها باید در مکانی دور از نور مستقیم خورشید باشد و دمای آن حدود ۱۸ تا ۲۰ درجه باشد. ضمناً قلمه‌های نیمه چوبی قابل انعطاف برای قلمه زدن نیز مفید است اما قدرت ریشه‌زایی آن کم تر است. در ضمن اگر بین زمان تهیه قلمه و کاشت کمی فاصله زمانی وجود دارد حتماً قلمه‌ها را در آب نگه‌داری کنید تا آب و رطوبت خود را از دست ندهند.

۲- کاشت بذر:

از بذره‌های نارون نیز می‌توان برای تکثیر آن استفاده کرد. بذرها معمولاً در اواسط تا اواخر فصل بهار می‌رسند و بهتر است از بذر تازه استفاده کرد. بذر این گیاه دارای پوششی بال مانند است و قبل از این که این پوشش خشک شود نسبت به جمع‌آوری آن‌ها از روی درخت باید اقدام کرد. بذرها را در کیسه‌ای پارچه‌ای که هوا را به خوبی تهویه می‌کند و نیز رطوبت آن را می‌گیرد، به مدت ۲۴ تا ۴۸ ساعت نگه‌میداریم تا خشک شود.

سپس بذرها را در عمق ۰٫۵ سانتی متری خاک می‌کاریم. خاک باید از مخلوط خاک برگ و ماسه باشد و روی بذر را باید با خاک برگ پوشاند. مکان نگه‌داری بذرها بهتر است که پر نور و روشن اما به دور از نور مستقیم آفتاب باشد و باید مراقب بود که سطح خاک نیز خشک نشود تا بذرها جوانه‌بزنند. برای رشد بهتر و بیشتر درختان جوان به منظور توسعه سیستم ریشه‌ی خود، سال‌های اولیه نیاز به آبیاری دارند؛ یعنی بهتر است زمانی که خاک سطحی خشک شد نسبت به آبیاری این درختان جوان اقدام کرد.

آبیاری منظم به خصوص در روزهای گرم سال به رشد بهتر و سلامت بیشتر این گیاهان جوان کمک می‌کند. از طرفی درختان بالغ به دلیل سیستم گسترده ریشه‌ای که دارند نیازی به آبیاری چندانی ندارند و آب مورد نیاز خود را می‌توانند خودشان تهیه کنند. البته درختان نارون، خاکی را که همیشه خیس باشد نمی‌پسندند و در این خاک دچار زردی برگ‌ها و ریزش برگ‌ها و در صورت تداوم این شرایط دچار زوال و مرگ تدریجی می‌شوند.

درختان نارون در مکان هایی با نور مستقیم آفتاب بهترین رشد را دارند. اگرچه که مکان های نیمه سایه نیز برای رشد درختان نارون نیز مناسب است. بهتر است مکان کاشت این گیاه ها را مکانی نیمه سایه - نیمه آفتابی در نظر بگیریم تا دچار سوختگی نوک و حاشیه برگ ها در اثر تابش نور مستقیم آفتاب در میانه روزهای گرم تابستانی نشوند.

خاک درختان نارون نباید رطوبت را در خود حفظ کند؛ یعنی خاک سنگین نباشد. این درخت در اثر ماندگاری رطوبت پایدار در خاک دچار مشکل خواهد شد. به همین دلیل خاک باید دارای شن باشد. زمان مناسب شروع کود دهی در ابتدای بهار است. با توجه به این که ریشه های این گیاه نسبتاً سطحی هستند می توان کود را بر روی سطح خاک همراه با آب آبیاری داد. به یاد داشته باشید که بهتر است درخت جوان یک ساله و یا درختی که به تازگی کاشته شده است را کود ندهید.

هم چنین اگر به طور کل گیاهان دیگر را که در مجاورت نارون ها هستند کود می دهید دیگر لزومی به کوددهی نارون نیست.

طرز استفاده و مقدار مصرف اوجا

پوست گیاه اوجا از نظر پزشکی دارای ارزش است. نخست، شاخه های جوان را برش طولی داده، سپس آن ها را با دست جدا می کنند (قطر شاخه حدود یک سانتی متر). پوست داخلی درخت نارون که خشک کرده و خردشده باشد احتمالاً موثرترین قسمت دارویی درخت و داروی فوق العاده موثر است.

تهیه ضماد:

پوست داخلی درخت نارون که خشک و پودر و آن را با روغن خوراکی و سرکه مخلوط می کنند.

تهیه جوشانده ی پوست نارون:

۳۰ گرم پوست خشک داخلی نارون (قسمت پوست چسبیده به چوب) را در ۱۲۵۰ گرم آب آن قدر بجوشانید تا ۱۰۰۰ گرم آن باقی بماند. با فشار آن را صاف کنید و در مصارف داخلی استفاده کنید و یا با شربت ساده مخلوط کنید و بخورید. اگر با عسل خورده شود برای رفع عوارض جانبی آن بهتر است.

برگ نارون را معمولاً مانند اسفناج می پزند و پخته آن را می خورند. مقدار خوراک از تخم آن حدود ۵ گرم است که به صورت جوشانده خورده می شود.

طرز تهیه روغن نارون:

۵۰ گرم پودر پوست درخت نارون را با ۵۰۰ سی سی روغن زیتون مخلوط کرده با حرارت غیرمستقیم (بن ماری) حرارت داده تا غلیظ شود آن گاه روغن آماده است.

انواع دیگر اوجا:

Ulmus macrocarpa Hance

درختی به ارتفاع ۱۰ متر و دارای برگ هایی متناوب، بیضوی یا تخم مرغی، به درازای ۴ تا ۷ و به عرض ۳,۵ سانتی متر است. پهنک برگ های آن در انتها، نوک تیز می شود. حالت ضخیم و کناره ای با دندان های مضاعف دارد. در نواحی کوهستانی و سنگلاخی چین مانند منچوری و ناحیه ای به نام Kiangsu، در ارتفاعات ۱۰۰۰ تا ۱۴۰۰ متری می روید. گل های پلی گام و عاری از گلبرگ دارد. در گل های آن ۵ تا ۹ پرچم و مادگی با تخمدان ۲ خانه به تفاوت دیده می شود. میوه اش سامار، تخم مرغی دراز و به طول ۲ تا ۲,۵ سانتی متر است.

قسمت مورد استفاده این درخت، برگ و دانه های آن است که اثر ضد کرم دارند و به مصارف درمانی می رسند.

.Ulmus fulva Michx

درختی است که در اتازونی می روید. جوشانده پوست ساقه اش به عنوان قابض در مصارف داخلی و نرم کننده به صورت ضماد به کار می رود.

منبع:

سایت آیدانا (<https://aydana.com/>)